

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐ՝ ՏԱՐԻ

ՄԵԼԿ

Տարեկան դիմել 10 թուր, կէս տարեկան 6 թուր:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաբաղադրացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Мелк»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Բնկերութիւններ և առևտուր: Նամակ Ս. Պետերբուրգից: Ներքին լուսիններ: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Թիֆլիսից: Արտաքին լուսիններ: ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ: ՍԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Գիտական հարց:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՐ

Ձր նայելով որ այժմ ամեն տեղ լուսավորւած երկրներում ահագին զօրքեր են կատարվում զանազան ընկերութիւնների նկատմամբ, չը նայելով որ օրից օր հէնց մեր թիկ տակ—կովկասի մէջ, գործում են եւրօպայէք միացած պիտոյի, ակցիոնական ընկերութիւններով, և միլիոններ է որ շարունակ ամենում են մեր հարուստ երկրից, վերջապէս չը նայելով, որ մեր ազատամիտ մասնաւոր վաղուց հեռէ ձայն է բարձրացրել այդ մասին, սակայն այսքան երկար ժամանակի մէջ, զժողովրդաբար, մենք մի ընկերութեան անուն չը կարգացրինք, որ կազմվելով ազգաբնակչութեան հարուստ տարրերից, ուշք դարձնէր երկրի արդիւնաբերական ճիւղերին, որոնց համար եւրօպական ընկերութիւնները հարկւր հազար մղոններով հեռու երկրներից դալիս են արդիւնաբերելու մեր հարուստ երկիրը, որը նրանց արգոյական աչքերից երբեք չէր կարող թաքնվել:

Վեր առնենք առևտուրը, ամեն կողմից լսվում են զանգամանակ, որ առևտուրը ընկած է, չը կայ փող, չը կայ և աշխատանք: Վեցերորդ տարին է ահա, որ կովկասի զանազան քաղաքների մէջ առևտրական

զօրքերում լինելով, որքան կարելի էր, հեռաքրքրվում էինք տեղացի վաճառականների զբաղմունքով, և ամեն տեղ էլ մենք հասնում էինք այն դառն եզրակացութեան, որ դեռ ևս շատ տարիներ են հարկաւոր մինչև կարելի կը լինէր կովկասեցուն բնակչութեան ընկերութիւններով, միացած պիտոյի գործելու օգտակար գաղափարին: Թէ հայ և թէ թուրք վաճառականներ շատ դժուարութեամբ կը տան մի նշանաւոր կապիտալ որ և է ընկերութեան մէջ. նրանց շատ դժուար է համոզել մի այդպիսի «գիտական» համար, մասնաւոր էլ թէ այդ գործը մի փոքր անձանցով էր նրանց, մենք թողէինք տալիս մեզ մի քանի օրինակներ բերել մեր տեսածներից: Գեռ Շուշի էի, երբ այնտեղի մետաքսի առևտրով պարագոյ հայ վաճառականներ, որոնցից շատերն ունէին իրանց առանձին առանձին գործերուց ստանալիս և գրեթէ անխուսափելի վնասը, զխտորաբար առաջացած միմեանց դէմ վնասակար մրցումից, պ. Գանիէլ Հարունեանցի առաջարկութեամբ հաւաքվեցան նրա տուն, և կազմվեցաւ մի ընդհանուր ընկերութեան ամենաօգտակար մի ծրագիր, ամենքը ընդունեցին և այն ամբողջ գիշեր մենք ստիպված էինք ի միջի այլոց մի տանտէրէի չափ այդ ծրագրից պատճեններ արտագրել: Ամեն ինչ պատրաստ էր. հասաւ ստորագրելու ժամանակը. մի քանիսը ստորագրեցին, իսկ միւսները իրենց յատուկ դուռը բացեցին, և սակայն ընկերութեամբ, և վերջապէս իրենց կատարելով տղաութեամբ ամեն կերպ աշխատեցին խնդրել այդ գործը, և խանդարեցին, շարունակելով դարձեալ իրենց վնասակար ընթացքը, որի

հետեանքը, ինչպէս լսում ենք, եղել է այն, որ մի պատկառելի թիւ գործող ֆիլատուրներից փակված է:

Բազուի մէջ Նօրէի մասին աւելորդ եմ համարում խօսել, քանի որ այն բոլոր նրա արածները ամենքին յայտնի են. «Մշակի» մէջ արդէն երկար խորհրդածութիւններ տղվել են և ամեն անգամ այն եզրակացութեամբ, որ եթէ Բազուի տեղային մանր արդիւնաբերողները չը միանան, նուազագոյն կը ռէզուտան ամենեւին անկարող լինելով ջլատված պիտոյի դէմ գիտել շփեղբայի գրամական հակային, որը խաղաղութիւն է տեղացիների բողոք իր ձեռքում: Հարց, երբ և իցէ կը միանան տեղային մանր արդիւնաբերողները—ամենեւին ոչ, և մենք այդ ասում ենք ամենայն վստահութեամբ:

Բազուում կազմվեցաւ մի ուրիշ ընկերութիւն մի հայ երիտասարդ վաճառականի առաջարկութեամբ. նրա ծրագրի մէջ կար հեռակալ յոգեւածք. «հայ շողունական ընկերութիւնը կայանում է ակցիոններից (ակցիոն 1,000 ռ.) նա իր բաժինները աւելացածին պէս, միջոցների աւելանալով, կընդարձակէ իր գործունէութիւնը գնելով շողունակար կապեան ծովի վրա բանեցնելու»: Անցնում է մի քանի օր. միջին դասակարգից մարդիկ, գործակալներ, արհեստավոր գրվում են նրան և շուտով թերթի վրա լցվում է 100 անուն: Մի գող ընկնում է մեր ընկերութիւն կազմողների ջանք. «չէ, սա լաւ չը դառաւ, ասում են նոքա. ի՞նչ ենք անում այդպիսի մեծ գործը». և ահա ինչ էր կարծում նրանք յետ ևս տալիս շատերի փողը և ընկերութիւնը փոքր դուռնաբով սահմանափակում են իրենց, մի երկու

կրեանների մէջ, առանց իրաւունք տալ ու ակցիոններ ցրվել:

Աւելի օրինակ. Թիֆլիսի ապակեղէնի առևտրականները, որոնցից մեծ մասը չունեն նշանաւոր կապիտալներ, Սիմեոնի գործարանի բաղկիտով, և իրենց մէջ ունեցած մրցումով շատ նեղ վիճակի մէջ են. նրանք, փոքր բացառութեամբ, ամենքն էլ զգալի ֆանսներ են անում, և այդ բանի մէջ մենք համոզվեցանք դրական փաստերով: Տեղային մի առևտրական Ֆիլմոն «Աստուածաբան և ընկ.» որ այդ բոլորի մէջ միակ ընկերութիւնն է (երկու անձինքների մէջ պ. պ. Աստուածաբան և Արուսեանց), որ գործում է ամենաբարձր շրջանով (600-800 ռ.) և որի միջեւանցը միակ է բոլոր կովկասի և Անդրկովկասի մէջ, հրաւիրեց յիշեալ մանր առևտրականներին իրեն կանաւորան, առաջարկելով նրանց միանալ իրեն հետ և գործը բոլորովին ընդարձակելով մրցել եւրօպական գործարանատների ներկայացուցիչների հետ. «քանի որ ամեն մեկը առանձին առանձին գործում էք—սուսում էք պ. Արուսեանց—ամենքը էլ վնասվում էք, ամենքը էլ մի քանի հազարներ տալիս էք ամեն տարի կօմիսիոններին, Մօսկվայի և օտար տեղերի գործակալներին, բայց երբ ամենքս կը միանանք, այն ժամանակ մենք կունենանք մի-մի ներկայացուցիչ հարկաւոր տեղերում, բաւական է և թէ հէնց այդ աւելորդ հազարական լուրջ ծախքերը ամեն տարի ձեզ կը մնան. այդ բոլորից յետոյ առաջարկում եմ ձեզ ունենալ մի ընդհանուր պահեստ, ուր կը դուռնաբան ըլլաւ ստացված ապրանքները, այնտեղից տանելով քաղաքի մի երկու կնետրոնում բացված ընկերութեան վաճառատ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Ինչպէս յայտնի է, գիւղական վարչութիւնները չունեն մի կանոնադրութիւն, այլ թէ տանտէրի ու թէ չին. դատաւորների համար իրեն ձեռնարկ ծառայում է «полож. о сельск. общ. Тифл. 76. դրոյից») որ հրատարակված է 1868 թիւին և եթէ չեմ սխալվում պարունակում է իր մէջ 76 յօդուածներ: Պ. Կավէլին առաջարկում է կազմել գիւղական մի նոր կանոնադրութիւն, որ ճիշտ, պարզ և հասարակ կերպով որոշէր գիւղական հիմնարկութիւնների ու իշխանութիւնների կազմակերպութիւնը, նոցա գործունէութեան կարգն ու ձեւերը, նոցա իրաւունքներն ու պարտականութիւնները: Գիւղական ինքնավարութեան բոլոր գործերում—բացի շինականներից—պէտք է հիմնվեն զարմեալ առանձին դատարաններ, գիւ-

ղացոյց մօտիկ ու մատչելի, գիւղ. դատարանների վճիռները բողոքելու և նամանակէն գիւղ. իշխանութիւնների դէմ բողոքելու համար: Այդպիսի դատարանները պէտք է կազմվեն գիւղացիներից—որոնց հետ պէտք է նշանակել կրթված, հասկացող և փորձված իրաւաբաններ, և պէտք է ծառայեն իրեն գիւղ. ինքնավարութեան կանոնադրող» (101): Բացի դրանից, պ. Կավէլին առաջարկում է կազմել մի գիւղական դատարանական կանոնադրութիւն, որի մէջ յիշված լինէին գիւղական և բողոքային (апелляционный) դատարանների, շին. ժողովների վճիռների և կատարման թերթերի կազմակերպութիւնն ու կանոնները: Նամանակէն նա առաջարկում է կազմել մի շին. դատարանական կանոնադրութիւն, որի մէջ պարզապէս որոշված լինէր գիւղ. դատարանական իրաւունքները, նրա կազմակերպութիւնն ու գիւղ. դատարանական ակտի ոլոր: Պ. յօդուածագիրը կարծում է որ որոշեալ գիւղական կարող են կատարել համայնքի (волость) դատարանում, թէև ակտ չլինող անձինք գիւղացիներ չը լինէին: Նոյն տեղ կարող էին որոշեալ արժողութեամբ գոյքերի ակտեր հաստատվել: 1861 թիւից առաջ Եւրօպական Ռուսաստանի գիւղացիք ունեցել են իրանց զաշտերը վարելու համար նշանակված փաստաբաններ, բայց ստրկութիւնը վերջանալից յետոյ, զոցա արձակել են: Գիւղացիք յարաբերութիւններ ունեն գանազան թէ պաշտօնական և թէ մասնաւոր մարդկանց հետ, ուստի հարկաւոր է օրէնքները դիմաւ. կրթված և դատարանական գործերին ծանօթ լինել: Կարող գալով իրան միջնաւոր, գիւղական յարաբերութիւնները չը լինէին, նա գգում է իրան անցաւոր գրութեան մէջ, չփոխ-

վում է, բաղմամբ սխալներ է գործում, որոնք ծանր ազդեցութիւն են անում նրա գրական վրա: Շատ անգամ նա անգիտակցաբար օրէնքի եղծող է դառնում, անմիջապէս ենթադրվում է զանազան պատժանքի, և անպաշտպան կերպով ընկնելների ձեռքը, որոնք օգնելու և պաշտպանելու պատրուակով կողոպտում են նրան» (106): Ի վերջոյ պ. Կավէլին կարծում է որ բարեկար աղքատներ կունենային ժողովրդի վրա՝ տեղութիւն նշանակված փաստաբանները, որոնք չափաւոր վարձատրութեամբ վարէին գիւղացոյց գործերը:

VIII.

Պ. Կավէլին իր վերջին յօդուածում խօսում է ժողովրդական լուստագրութեան տարածման մասին: Այդ յօդուածից մենք կը քաղենք մի քանի տեղերը: Զօդուածագիրը խօսելով մասնագիտական ուսումնաբանների մասին, ասում է «Մասնագիտական ուսումնաբանները պէտք է հաղորդեն գիւղացոյց» հարկաւոր տեղանիական տեղեկութիւններ և գործնականապէս սովորեցնեն նրան այն պարագիծների ու արհեստների կանոնաւոր ձևերը, որոնք կան գիւղական ժողովրդի մէջ և նոցա արդիւնքի ու պարագիծանց առական են կազմում Եւրօպական Ռուսաստանի ամբողջ անտեղծ մասի մէջ, որտեղ գիւղացիք հազարգործութեան հետ պարագիծ են որ և իցէ պարագիծներով կամ արհեստով: Նա ասում է որ շատ անգամ ամբողջ գիւղեր սպրում են զանազան տեսակ անապատներից: Ժողովրդի աշխատանքի այդ ձևը հեռահեռ ընկնում է, ոչ թէ գիւղացոյց աղքատութեան, գրամագիրի պակասութեան և այլն

պատճառով, այլ տեղանիական գիտութիւնների անբաւարարութիւնից և արդիւնաբերութեան կատարելագործված ձևերին անտեղեկ լինելուց: Կրան կարող են օգնել մասնագիտական ուսումնաբանները: Բայց քաղաքների ուսումնաբանները անյարմար են գիւղացոյց համար, որովհետեւ, նախ՝ որ գիւղացին շատ հազիւ միջոց ունի գնալ քաղաքի ուսումնաբանները սովորելու երկրորդ՝ քաղաքի ուսումնաբանները պատրաստում են իրեն ղեկներ, քաղաքացոյց և բարձր դասակարգի մարդկանց համար, ուստի գիւղացին չէ կարող սովորել այդտեղ այնպիսի առարկաներ՝ որոնք պէտք զային նրան գիւղի մէջ: Այժման գիւղական արդիւնաբերութիւնը, արհեստների և տեղանիական պարագիծների վերին ծայր վատ գրութիւնը բարւոքելու համար, կարող են ծառայել գիւղական ժողովրդի մէջ շինված մասնագիտական ուսումնաբանները, որոնք լինելու են պարզ և յարմարեցած գիւղացու կրթութեան ստոր աստիճանին և նոցա մէջ եղող արտեսներին: Նոքա բոլորովին նոր բան չը պէտք է սովորեցնեն, այլ միայն պէտք է օգնեն, որպէս գիւղացիք աւելի լաւ, աւելի էժան շինեն այն բաները՝ որոնցով նոքա պարագիծ են և որին սովորել են նոքա: Հէնց որ գիտութիւնը կը առաւելի տղա ժողովրդի մէջ, վերջինս ինքը կը սկսի որոնել այդպիսի արհեստները: Պ. Կավէլին երկար խօսում է առհասարակ գիւղացոյց մէջ գրագիտութեան զարգացման, խօսում է և գիւղատնտեսական ուսումնաբանների մասին: Որովհետեւ մի ուրիշ անգամ մտադրութիւն ունեւ ընդարձակօրէն գրել գիւղատնտեսական ուսումնաբանների մասին—օգուտ բաղելով բարձր կորիքի

*) Առաջին վերաբերվում է Թիֆլիսի նախնական թէ ինչ ձեռնարկ են գործ անում ուրիշ տեղ չը գիտեն:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏՆՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱԳ ԹԻՒՆԻՐԱՅԻՑ

Կ. Պոլիս, 19 սեպտեմբերի

Գանձում էք ներկայ ընտանիքի մի անդամի
անտարաբնակ ուր այդ և իրեն, ծնողը և զուգակներ
վե՛ք և կախ ունեցած են։ Թե՛ ճաշի ատեն մին
սեղանի վրայ, միւսը շերտեր, որին սիրտը
կտրած է, որը խոտոտ կը նստի սեղանի, տխուր
պատկեր, այս խաղ պատկերը կը ներկայացնէր Ազգ.
ժողովը, իր ուրբաթ առաջ նստին մէջ։ Քաղաք
է պատրիարքական աթոռը, պարագայ են Ազգ.
վարչութեան աթոռները, ներկայ չեն շատեր ընդ-
դիմադիր կուսակցութեան կողմէ։ Բացակայ է ժո-
ղովի Առնապետը, հրամարականը խորհած։ Եւ
դիմանի վրա խոսքը խոսքը ծրարներ կան,
տեղեկագիրներ վարչութեան կողմէ եկած։ Ուր են
հարցադրողներ, ուր պատասխանողները։ Հարցում,
հարցապատճառ տեղացի ու տեղացի էին ժողովի
անդի նիստերուն մէջ, և ճարտար վարչութիւնը
կը ընդեր իր պատասխանները այնքան ընդար-
ձակ մինչ ժողովականները շուարած չեն ուղի
մտիկ ընել։ Եւ ինչ հարցումներ, ինչ հարցապա-
րագներ։ Հարցադրողներ ու հարցապատճառներ խառ-
նա՛նք կը թափին իրենց նստերը, որը կը
մտածէր անոնց մէջէն։ Թէ՛ ինչ օգուտ կամ վնաս
պիտի ծաղկի իր խօսքերէն, միայն հարուածներ
տալ կուղեին, ըստիւր դիմել վարչութեան ոտքին,
կամ հրապարակ նետել իրենց անձը։ Իսկ եթէ
անոնց մէջ կը սպրդէին մի քանի անկեղծ և
օգտակար խօսքեր, կը կորուսէին անոնք ալ հար-
ցապատճառներու խառնուրդին մէջ։ Ազգ. վարչու-
թեան անտեսակարար յայտարարելու վրիճար թէ
անկարելի է ամեն հարցումներու պատասխան
տալ։ Եւ ինչո՛ւ։ Վասն զի Ազգ. վարչութեան ան-
դամները բանի գործի տէր մարդեր են, շարքեր
մէջ որ միայն կրնան զոհել ազգային գործերը
անօրինակ, արդ ինչպէս ժամանակ գտնել, պա-
տասխան պատրաստել իւրաքանչիւր երեսօնիս-
նի ուղղութիւն։ Վարչութիւնը այնքան կը կարծէր
որ եթէ ամեն օր առաւօտէ մինչեւ իրեղեւն զա-
ղի այդ հարցապարագաներու պատասխանները
պատրաստելով, դարձնալ չը պիտի բաւէ։ Իսկ
պատրիարքն ալ ուրիշ մտածութիւններ ունէր։
Շատ ծանր խնդիրներ կան առկա թ. Գրան և
պատրիարքարանի մէջ, որը լուծուած, որը չը լու-
ծուած, որը լուծուելու վրայ, և ահա ժողովին
մէջ անոնց վրայ հարցումներ կուղղուէին։ Ինչպէս
պատասխանել։ Շատ նուրբ քաղաքականութիւն
պէտք է Գրան հետ վարուելու համար, և այս
յարաբերութիւններու մէջ շատ նկատելու կէտեր
ունի ազգի մը գլուխը։ Տեղ կայ որ գործողութիւն
պիտի ընէ ուրիշ կարեւոր գործողութեան մը անկող
առնելու համար. առիթ կայ որ կը հարկադրէ
մեծցնել կամ փոքրցնել ճշմարտութիւնը, վերջա-
պէս որ մէկն ըստ։ Եւ այս ամենուն վրայ ինչ-
պէս խօսի, ինչպէս բացատրութիւն տայ պատ-
րիարքը։ Եւ յետոյ, ինչ հարկ, ինչ պէտք։ Ազգ.
ժողով մը կը կրնայ պատրիարք մը, կրնայ
վարչութիւն մը ալ, պէտք է անոնց վրայ վստա-
հութիւն ունենալ, և թողոք որ գործեն։ Իսկ կը
կը նկատէ թէ նիստ մը կը գործէի, կամ ուրիշ
պակասութիւն մը ըլլալու վրայ է, այն ատեն
կը միջամտէ, և այն ալ շատ գզուշութեամբ
լաւ մտածելով։ Բայց հիմա ինչ են այս
կարծիքները, որոնք են այս հարցապարագաներն
ընդհանրաւ։ Ինչո՞ւր ըսէք, կրնաք երեւակայել
կրնաք պահ մը իսկ մտքերուդ անցնել որ պատ-
րիարքարանի և Գ. Գրան մէջ առկա եղած ամենա-
փափուկ խնդիրներու մէջ, առել խեղճ, առել
մտածութիւն և առել հայրենասիրական ոգի ու-
նենալ մի ու և Նիկիոյ Թուրքիայի տնտեսական
նկարէն պատրիարքը։ Եւ տակաւ այսպիսի արա-
բածներ եւրո կը պահանջեն մանրամասն տեղե-
կութիւններ Ներքին պատրիարքին որպէս զի ա-
նոր խելքը ստրկեցնեն, ուղղութիւն տան։ Բայց
մարտերին ուրիշ է։—Արեւոր ու անկարեւոր վար-
չութիւնը այդ հարցումներուն պատասխան ըն-
րած է։ Ինչ հարկ ամենուն վրայ երկար բարակ
զրկ։ Մի քանիներն ըսնք անցնենք։
Վասն զի զաղթականութեանց մասին վարչու-
թեան տեղեկութիւն կուտայ։ Վասն զի վարչապետ
ալ կը յայտարարէ, որ զաղթականութիւնը բոլո-
րովն արդեւուած չը պիտի ըլլայ, վասն զի Վեր-
ջակէն կը տեսնուի թէ այդ զաղթականութեան
շատեր խելք միմեկին մէջ Տփղիս հասեր են։—
Վարչութիւնը իր տեղեկագիրն մէջ կընէ թէ
պատրիարքարանը գիտէր, որ վանայ գաւառի

դիւղերէ ոմանք պիտի զաղթեն գանազան հարս-
տահարութեանց և կալուածական տուրքերու յա-
ւելման պատճառաւ, թէ խիզախ մի գիւղի հայերը
արդէն զաղթել են, և վանի ազգային իշխանու-
թիւնը հաղիւ յաղթել է արդեւու զանոնք հե-
ռաւոր տեղեր երթալէ։ Պատրիարքը դրած է այս
մասին թէ վանայ կուսակալին, թէ վանայ ա-
ռաջնորդարանին և առաջնորդարանին ալ հրա-
հանգներ առած է թէ ինչպէս պէտք է վարուի,
ինչ օրէնքներու վրայ կը լինած պարտի խօսելը
կալուածական տուրքերը քննելու համար յանձ-
նաժողով մը կազմուած է, մի քանի անձեր ալ
կառավարչին կողմէն խրկուած են գանազան կող-
մեր քննութեան համար և քննիչները տեսած են
որ իրաւացի են գանազաններն և կալուածական
տուրքերն ալ չափազանց նշանակուած էին։ Տե-
ղեկագիրը կը յաւելնէ որ պէտք եղած միջոցնե-
րը ձեռք առնուած են որպէս զի գոհացում տրուի
ժողովուրդի արդար գանազաններու։
Ինչպէս կը տեսնուի այս տեղեկութիւններէն
պատրիարքը ձեռքէն եկածը չը խնայէր հարստա-
հարութեանց խնդիրներու մէջ, և կարօտ չէ հար-
ցապատճառներու մտքներին։
Մի գիր պատրիարք սրբազան ինքն անձամբ կը
ընէր։ Պատրիարքը ուրիշ բան չէր ըրած բայց և-
թէ պատասխան ընել հարցման մը։ Հարցումն
ալ ձախորդ, պատասխանն ալ ձախորդ, որոշումն
ալ ձախորդ գտցէ։
Մեր պատրիարքարանի ունեցած իրաւունքնե-
րուն համեմատ եկեղեցական մը կը կառավարու-
թեան դատարանէ դատապարտութիւն կրէր, իր
պատիւը կը կրէր պատրիարքարանի մէջ, հոն
կը բանտարկուէր, սակայն այժմ քաղաքային նոր
օրէնքներու համեմատ նոր դատարաններ հաստա-
տուած են և քրիստոնեայ եկեղեցականներն ալ
իր հաւատարմութիւնը մարդերու կը պատժուի կա-
ռավարութեան ձեռքով, միայն թէ կառավարու-
թիւնը կը պահանջէ որ պատրիարքարանը նախ
կարգադրուի ընէ դատապարտուող եկեղեցականը։
Աւելորդ է ըսն որ կառավարութեան այս նոր օ-
րէնքը ինչպիսի կը վնաս մը չա՛նուց։ Պատ-
րիարքը մինչև այսօր բողոքած է այս նոր օրէնքի
դէմ և անդադար կաշխատի որ ևս դարձնել տայ
այս նոր օրէնքը։ Այս աշխատանքներու միջոցին
ինչ հարկ եղել հարցում ընել պատրիարքին, մինչ
սրբազանը հոգով չափ այս գործին ետեւէն ինկած
է։ Պատրիարք սրբազանը ընչ շատ նեղացած պա-
տասխան կը ընէ հարցումին, կամ լաւ եւ, հար-
ցումին հարցում կը ընէ։ Եթէ չը կրնամ յաջո-
ղիլ համոզել կառավարութիւնը, ինչ ընելու եմ։
Ասով ըսել կուղեի թէ ինչ կուգայ ձեռքերուն։
Անգամ մը որ այս հարցումը ալ եղած էր ժողո-
վը պէտք էր, որ ինքն ստանձնէր այս գործը, և
ըսէր թէ, ինչպէս ոմանք ժողովքէն դուրս ըսին, կը
չը յաջողի, և չը կարծեր որ այսպէս ըլլայ, այն
ատեն խնդրել Ազգ. ժողովին ընել։ Միանգամ
մայն պատրիարքը այսպիսի դէպք մը մէջ իբր
բողոք իր հրաժարականը կուտայ։ Բայց ժողովը
այս գործը իր վրայէն նետեց և որոշեց որ կը
պատրիարքը չը յաջողի, այն ատեն խնդրել ներ-
կայացնել եկեղեցական համագումար ժողովին։—
Ուրեմն մեր Ազգ. ժողովը չէ գերադրոյ պահապան
ազգային իրաւունքներուն։—Ինչպէս ըսինք ա-
մեն կերպով ձախորդ էր եղածը, բայց սա յայտ
նի կը տեսնուէր որ ինչպէս պատրիարքը այս-
նից խնդրուէր մէջն ալ իր պարտականութիւններն
անխելի և խելացի կերպով կը կատարէ։
Հայկակ
ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
—Իրադրները հաղորդում են, որ սեպտեմբերի
28-ին մօտ 3,000 հոգի ներկայ էին ճաշկերպութիւն
Կլուսեր-Հայի մէջ։ Միասնոր Շուր շատ լաւ
ընդունելութիւն գտաւ։ Ճաշկերպութիւն նախադաս-
մի ճառ արտասանեց, որով սաստիկ պատրաս-
տու էր ֆրանսիական ծովագետ Պիերի վարմուն-
քը Շուրի հետ։ Ճառագետը հաւատում է այն
լուրին, թէ ծովագետը այնքան հիւանդ էր, որ
անկարող էր պատասխանատուութեան տակ ընել
նա իր վարմունքի համար։ Նա յոյս յայտնեց, որ
իրանից յետոյ խօսողները այնպիսի բան չեն ա-
սի, որ կարողանայ վերաբերել ֆրանսիային։ Վեր-
ջը նա ասեց, որ գործը յանձնված է ֆրանսիա-
կան կառավարութեանը, որի արդարեւ իրաւունք
միմահարութեան միայն կարելի է կատարել յոյս
դնել։ Այսուհետեւ միասնոր Շուր բաւական եր-
կար ճառ արտասանեց, որով կրկին արդէն յայտ-
նի փաստերը, առեւտրային միայն մի քանի ման-

րամաններ։ Ժողովը մի քանի որոշումներով միա-
ձայն շնորհաւորեց միասնորի ազատութիւնը, զորեց
Մաղաքասկարի ժողովուրդի քրիստոնէական ոգին։
«Times» լրագիրը, խօսելով այդ ժողովի մասին,
համոզմունք է յայտնում, որ ֆրանսիական կա-
ռավարութիւնը օգուտ կը քաղի առաջին պատա-
հած դէպքից միասնոր Շուրի բաւականութիւն
տալու համար։ Իրադրը յոյս ունի, որ ֆրան-
սիական կառավարութիւնը իր վարմունքով այդ
գործի մէջ կապաղուցանէ, որ նա չէ ներում և
չէ համբերում իր աստիճանաւորների ապօրինի
վարմունքը։
—Ֆրանսիական ներքին գործերի մինիստր Վալ-
թէլ Բուսո ներկայ էր նոր ուսումնարանների
բացման հանդիսին Բուլօնի մէջ, որտեղ 15 տա-
րի առաջ նա առաջին անգամ յայտնվեցաւ իր
փաստարանի։ Իր ճառով Վալթէլ-Բուսո ծաղրում
էր այն նկատողութիւնը, թէ կառավարութիւնը,
չը գոհարելով ազգային ժողովները, խախտում է
սահմանադրութիւնը։ Կառավարութիւնը Տոնկինի
հարցի վերաբերութեամբ ամեն կերպ աշխա-
տում էր խաղաղութիւն հաստատել և նա իր նը-
պատակին կը հասնէր, եթէ օտար քաղաքացիա-
ններ յոյս չը դնէին ընդդիմադրական կուսակցու-
թեան վրա։ Նա յոյս յայտնեց, թէ Ֆրանսիայի
երկը կամ չորս նահանգներ, որոնք ընտրուած են
յետագիւ պատգամաւորներին, շուտով հանրապե-
տականների կողմէ կանցնեն և այդպիսով ամբողջ
Ֆրանսիան քաղաքական մի հաւատ կունենայ,
ինչպէս այժմ միայն մի ազգային շահ ունի։ Այդ
ճառը ազմկայի ծափահարութիւններով ընդունվե-
ցաւ։
—Ֆրանսիական միապետականների 20 բաժին-
ների նախագահները Փարիզի կամին 1,500 ստո-
րադրութիւններով ծածկված մի ուղեւոր ներկայա-
ցրին, որով շնորհակալութիւն են յայտնում նրա
վարմունքի համար կամ Շամբորի թագման ժա-
մանակ։ Մի և նոյն ժամանակ ուղեւոր մէջ ա-
ված է, թէ միապետականները յոյս ունեն, որ
Փարիզի կամը կը վերականգնէ Ֆրանսիայի ոչն-
չացած նշանակութիւնը, նրա ստանալիս արած
պատգամութիւնը և նրա լուսնադարձ կառավարու-
թիւնը։ Այնքան է, որ, եթէ այդպիսի ուղեւորներ
դարձնալ տեղի ունենան, ֆրանսիական կառա-
վարութիւնը ստիպված կը լինի թշնամարար վե-
րաբերել Փարիզի կամին։
—Կօրէի մէջ, հին ջրանցքում, անդլիական պօ-
ւիցիան գտել է 500 փամփուռներ, 6 ռուբլեր
և 1 ըմբօղի։
—Իրադրները հաղորդում են, որ Ունգարիայի
մէջ սեպտեմբերի 24-ին դարձաւ տեղի ունեցան
հակահրէական անկարգութիւններ։ Հրէական տը-
ների ապականները ջարդվեցան։ Ապստամբները
յարձակեցան մինչև անգամ պօւիցիայի վրա,
բայց ոչ զքի չը վերադարձան։ Երեք մարդ կալա-
նաւորված են։
—«Dritto» լրագիր Փարիզի թղթակիցը հե-
ռագրում է, որ Կօրիկա կղզու վրա պատերադ-
մական դրութեան հաստատել հետևանք է բուսա-
պատանների խտրողների, անկարգութիւնների
և սպանութիւնների, որ ծագել են այնտեղ քաղա-
քական և ընտրողական թշնամութիւնից։
ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ
«Neue Freie Presse» լրագիրը ժամանակաւո-
րապէս Ամերիկա ապրող աւստրիական սահմանա-
դրական կուսակցութեան յայտնի անդամ Հանս
Կուլլիկից հետեւալ նամակն ստացաւ հակա-
սեմիտներու թեմին մասին։ Մինչև այժմ բաւա-
րար առիթներ չեն ներկայացել ինձ փոխելու
իմ հայացքները բոլոր մարդկանց իրաւունքներին
և պարտաւորութիւններին ու նրանց հաւատարմութեան
վերաբերմանը։ Վաղուց արդէն անցել է այն ժա-
մանակը, երբ ևս հակասեմիտ էին իմ պատանե-
կութեան ամենազեղեցիկ օրերում, որ անց եմ
կայրել զիւրում, ևս ևս պատկանում էի հրէանե-
րին հաւածողների բանակին։ Որ հրէաները խա-
չել են Քրիստոսին—այդ բանը ասում էր մեզ մեր
պատուրը. իսկ որ նրանք սպանում էին քրիստո-
նեայ երեխաներին, մենք խնայեց զիւրացի կա-
նանցից։ Եթէ յայտնվում էր զիւրում հրէա-պանդո-
կապաղը, իսկոյն նրա վրա քարեր էին արձակում,
և սաստիկ չարարում էին նրան։ Բայց սկսեցաւ
պատմութեան, փիլիսոփայութեան ուսումնասիրու-
թիւնը։ Ինձ վիճակեցաւ միայն հրէաների հետ
մէկ նստարանի վրա. ևս ծանօթացայ և բարե-
կամացայ նրանց հետ։ Հրէա-ուսանողները պատ-
կանում են ամենախելոք և եւանդոտ ունեւորներն։
Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

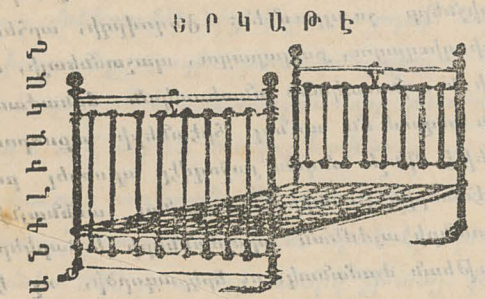
րի թվին, գիտական և վերացական աւարականե-
րի մասին անորոշելի էր նրանց հետ դատողու-
թիւններ անել։ Ապա հասաւ 1848 թիւը։ Ես
չեմ կարող յիշել, որ հրէայ ուսանողներից մէկը
թէ սրով և թէ դրով քաջութեամբ պատերազ-
մում էին։ Գօլթմարի, Ֆիշօլի, Արօլի Վիսնէր,
Մայնհէյմերի միշտ կը պատկանէին աւստրիական
ամենալաւ մարդկանց թվին։ Ես միշտ բազմ ու-
նէի հրէաների հետ ծանօթութեան մէջ։ Որպէս
աքսորական ընտելվելով Շվեյցարիայում, ևս դաւա-
նում էի հրէաների մէջ ամենալաւ մարդկանց։
Հէնրիկ Սիմօնի, Եօան Եակօրի հետ անցկա-
ցած օրերս պատկանում են իմ ամենալաւ յիշո-
րութիւններին։ Ես կարծում եմ, ոչ մէկը յօհե-
ման արիւնտիրաւայի ներկայացուցիչներից չէ
կարող համեմատվել նրանց հետ։ Բայց նոր աշ-
խարհում ևս ևս չափ չաւ հրէայ բարեկամներ ու-
նեմ։ Ես երբեք չէի վախենում հրէաների մոլու-
մից։ Նրանք բնութիւնից աւելի լաւ ուղեւորներ
չունեն, բան զերմանացիները։ Բայց նրանք աւե-
րի աշխատատեղ են, և այդ պատճառով աւելի էլ
յաջողութիւն ունեն։ Բայց այստեղ, Ամերիկա-
յում, աշխատատեղ և արթուն հիւսիսային գեր-
մանացիներ զերազանցում է մինչև անգամ հրէային,
այն ինչ հարաւային գերմանացիներ հրէայից ատոր
է։ Չեղ մօտ ատում են և հալածում են հրէանե-
րին, որովհետեւ նրա պահպանում են և մինչև ան-
գամ հարստանում են ընդհանուր տնտեսական ան-
կումի ժամանակ։ Հրէան դրամով, բացառապէս,
պարտական է իր արթնութեանը, իր աշխատասիրու-
թեանը։ Նա անտեսում և ժողովում է այն, ինչ
որ ուրիշները չապրում են։ Ժողովուրդի, արհես-
տաւորի, գիւղացու, քաղաքացու, պաշտօնականի, օ-
գիւղի և անտեսականի տնտեսական ճգնաժամի
առաջն ուղում են առնել հրէաների աքսորովի
Բայց եթէ մինչև անգամ յաջողվէր աքսորի բո-
լոր հրէաներին Աւստրիայից, այնու ամենայնի
աշխատանքի այժմեան պայմանների և արկերի
ծանրութեան ժամանակ, ոչ երեւազործի, ոչ էլ
քաղաքացու դրութիւնը չի բարւոյլի, զորս ա-
րեւ հրէայ-վախաւորին, բայց թողեք ուրիշներին,
որոնք գոտարձութիւնների ետեւից են ընկած և
զգլում են աշխատանքից։—Երբեք չէր կանգնեց-
նի տնտեսական ճգնաժամը։ Եւրօպացիները ա-
րիւնտիրաւայական ժողովուրդ են։ Երբ որ ֆի-
նանսական տուղ-հրէան կամ քրիստոնեան, որը
իր սեփական աշխատանքով դրամաւոր է կազ-
մել կամ որպէս ժառանգութիւն ստացել է հօրից,
չորս ձի լծած կառքի մէջ նստած անցնում է փո-
ղոցներով, այն ժամանակ հակաանկող կատա-
ղում է և բռնեցք է ցոյց տալիս, այն ինչ նոյն
մարդը խոտարնութեամբ զլխարիւ հանում է, երբ
Ֆեօդալական իշխանը, որի ընտանիքի մէջ հաս-
կացողութիւն չունեն աշխատանքի մասին, նոյն-
պէս անցնում է չորս ձի լծած կառքով։ Գերմա-
նացիները ուրիշ աղբիւրից առելի պակաս պատ-
ճառներ ունեն հակաանկող լինելու, որովհետեւ
կրթված հրէաները ամենալաւ գերմանացիք են.
նրանց մէջ առելի զօրեղ կերպով արմատացել է
գերմանական կուլտուրա և բանաստեղծութիւնը։
Ես կատարեալապէս ստրատեղիական մեծ սխալ եմ
համարում, որ ինքն իրան գերմանական ազգայնե-
րի առաջնորդ հրապարակող մարդը մերժեց ինտելի-
գենտ հրէական թվական և բարոյական օգնութիւ-
նը և զցցե հրէական ամբողջ հակաուսուցողների բա-
նակը։ Այդ ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ վախճանա-
թիւն 40 միլիոնաւոր տեղիւն ընդունակ ժողովու-
րդի կողմից, որ նա վախենում է մի բուռն հրէա-
նորից, կամ այդ ժողովուրդական հեւտօրները յար-
ձակվում են նրանց վրա, փոխանակ յարձակվելու
իւրաքանչիւր տարվայ դէպքից, զօրքի ան-
ընդհատ մեծացնելու, չափից դուրս անհաւասար
կերպով հարկեր դնելու, անօրուտ պատերազմնե-
րի, խոշոր կալուածատերերի հողերը մեծացնելու
դէմ, մասնացոյց անելով այդ բոլորի վրա, որ-
պէս տնտեսական անկման պատճառների վրա։
Այնտեղ, ուր հրէութեանը ազատութիւն է տը-
ված հարկեր ստրի առաջ, որպէս, օրինակ, Ֆրան-
սիայում, հրէաները կուլ են գնացել նրանց մէջ։
Այդ պատճառով Ֆրանսիայում, նոյնպէս և Անգ-
լիայում, հակաանկողութիւնը յաջողութիւն չէ
կարող ունենալ։ Գերմանիայում և Աւստրիայում
հրէաների իրաւունքների հաւասարութիւնը կա-
տարվեցաւ միայն 35 տարի առաջ։ Կլի մի փոքր
ժամանակ կանցնի և նրանք սակաւ առ սակաւ
կը խառնվեն գերմանացիներին հետ։
Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵՆ ԴԱՍԵՐ զաշնամուրի վերա ամանակն 5 րոպեով 8 ԴԱՍԻ համար: Դաշնամուր չունեցողները կարող են դասերը ինձ մօտ ՊԱՏՐԱՍՏԵՆ: ԺԱՄԵՐՈՎ զաս առնողները ժամին 1 րոպե են վճարում: Հասցեն. Սոլովակայա փողոց, ա. առաջ քահանայ օրբելի № 16: ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԵՄ ամեն օր 11—2 ժամը: 1—2 (չ. և շ.)

Մի հայ պատանի ցանկանում է մի քանի քանակ քանակ և սնունդ ստանալ, որի փոխարեն որոշեալ ժամերում նա կը պարտադիր ամեն երեկոյան հետ հայոց և ուսուցիչ լեզուներով, այլ և զանազան առարկաներով: Հասցեն կարելի է խմանալ «Մշակի» խմբագրատանը: 2—10

Սուրբ Նշան եկեղեցւոյ անուամբ բացվում է հայ օրիորդաց ծխական ուսումնարան, որ կը լինի «Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեան» հսկողութեան տակ: Ցանկացողք տալ իրանց աղջկանց այդ ուսումնարանը կարող են դիմել ա. Սրբուհի երկրեանին, Անգլիական փողոց, սեպհական տանը, ամենայն օր, ժամը երկուսից յետոյ: 3—3

Մի հազու համար 8 րոպեով, երկու հազու համար 14 ր., մահիճներ ծովային խոտով լցված 6—9 ր. ԱՆԳ-ԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԵՋ: Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄՆԱՆԵՐ, դանակներ պատասխանողներ և երկաթի ԳՐԻՉՆԵՐ, կողպէքներ, թերթի, աղամարդկերանց և կանանց թԱՄԵՐ, մատուցարաններ, կլեթնիս, բեկովերներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ալբոմներ, կոնֆեկտներ, թէ՛ 1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էփան քան թէ ուրիշ տեղ: 92—100

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

Հետեւեալ մէկ արարուածով կատակերգութիւնները.

Էլ չարկս ինչ կամ երկու սիրահար 35 Կ.
Մոգա... 40 >
Կառապատճառը ես էի... 55 >
Խէչոյի թուղը... 35 >
Սեր կամ մահ... 35 >

Գրեմ. ЭРИВАНЬ, Эмину Теръ-Григоряну. 5—10

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂ ցանկանում է ԴԱՍԵՐ ունենալ ԳԻՄՆԱԶԻԱԿԱՆ դասընթացքի ԲՈԼՈՐ առարկաներից կամ ԿՕՐԵԿՏՈՒՐԱԿԱՆ աշխատանք ուսաց լեզուի: Հասցեն, ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅ: 10—10

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՄՆԱԽՈՐ ՀԻՒՆ ԴԱՆՈՅ

(ԿՈՒԿԻՍ, ՎԱՐԱՆՅՈՎԻ ԱՐՁԱՆԻ ՀԱՆԳԵՊ) ՀԻՒՆԱԴՆԵՐԸ ԱՄԵՆ ՕՐ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ ԵՆ: Ունի սենեակներ հիւանդների և ծննդեկանների համար, օրական 2-ից մինչև 4 մանէթ և ամանական 50-ից մինչև 100 մանէթ վարձով: Երթեկ հիւանդները վճարում են խորհրդի համար 50 Կ.: Հիւանդանոցի բոլոր բժիշկների համախորհրդի (կոնսիլիում) համար 3 մանէթ, չքաւորները անվճար:

Հիւանդները ամեն օր ընդունվում են. Առաւօտեան՝ 9—12 ժամ, ՆԱԽԱՐԱՐԻՆԱՆ—վերաբուժական, վերականգն և առավել ցուրտ համար: 10—10 1/2 ժ. ԲՈՒԿԻՍԿԻ—մանկական և ներքին ցուրտ:

11—1 ժ. կին-բժիշկ ՍԱՐԿԻՍԱՆՇԵՐԻՆԻՆԱ—կանանց, և երկապոց ցուրտ: 10—11 ժ. (կերակրի, չորեքշաբթի և ուրբաթ) ՐԵՅԻՍ—աչքացուր: 11 1/2—12 1/2 ժ. (երկուշաբթի), ԲԱՐԱՅՅԱՆ—ներքին և ջղային ցուրտ:

Երեկոյան 5 1/2—6 1/2 ժ.—ՆԱԽԱՐԱՐԻՆԱՆ—ամեն օր: ՍԱՐԿԻՍԱՆՇԵՐԻՆԻՆԱ—երեքշաբթի և հինգշաբթի: ԲԱՐԱՅՅԱՆ և ԲՈՒԿԻՍԿԻ—չորեքշաբթի և շաբաթ: Համախորհուրդ (հիւանդանոցի բոլոր բժիշկների)—չորեքշաբթի և շաբաթ—6 1/2—7 1/2 ժամը երեկոյան:

Հիւանդանոցի վերապետուհի ՆԱԽԱՐԱՐԻՆԱՆ (քնակում է նոյն հիւանդանոցում): ՀԱՄԱԽՈՐՀՈՒՐԻ, (կոնսիլիում) հիւանդանոցի բոլոր բժիշկների չորեքշաբթի և շաբաթ երեկոյան 6 1/2—7 1/2 ժամը: Հիւանդանոցի բժիշկները՝ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆԱՆ, ԲՈՒԿԻՍԿԻ, ՍԱՐԿԻՍԱՆՇԵՐԻՆԻՆԱ, ՐԵՅԻՍ և ԲԱՐԱՅՅԱՆ:

ԲԵՅՈՒԴԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ, Միխայիլովի փողոցի վրա, տուն Գուրգենի փողի № 81, շարունակ ընդունում է աշակերտներին: 6—10 (1)

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ

Որոնցով կարելի է գրել ամենակապիտ թղթի վրա:

Միակ գործակա ԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՆՈՒԹԻ: Նոյն տեղը կան ամեն րի համար մեծ ԳՐԻՉՆԵՐ էփան քան թէ նոյնպէս թԱՄԵՐ, ներ, գմուռ, ՄԱՐԻՆԵՐ, պինտ, ներ, ծխախոտի ՆԵՐ, ածելիք, ս ներ, ԲԱՅԱԿԱՆՈՐ արկու կարները ՏԻՆԵՐ, անոսներ, բրնտանդան մեապից իրեր, ԼԱՊՏԵՐՆԵՐ, զգալներ, ԲԱՅԱԿԱՆԵՐ, ջրամաններ, երես լուսնալու ամաններ, Ֆիլարա, կրտսե շփոցներ, այգու մկրտաներ, շորի շէօտկազիկ, երկաթէ թերթիք, ձիւ համար: Մակնառններ: Բժշկական թուղթ փառերկրոցի տի համար և այլն և այլն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ: 48—100

ՍՏԱՄՈՒԲԱՅԻՆ ՑԱՆԵՐԸ

ՊԵՊՍԻՆԵԱՆ ԳԻՆԻ «ԲՈՒԴՕ»

Այդ զինին շատ դուրեկան համ ունի, 25 տարի շարունակ գործ է անվում հետեւեալ զիւղվածներում: ԱՌՈՐԺԱԿԻ ԲԱՅԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, ՍՏԱՄՈՒԲԱՅԻՆ ՑԱՆԵՐԻ և առհասարակ ԱՆԿԱՆՈՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԵԱՆ ժամանակ:

Պէպին «Բուդօ» ճանաչված է ֆարիզի բժշկական Ակադեմիայից և արժանացաւ առաջին մեդալների ՓԱՐԻՋԻ աշխարհահանգիստում 1867 թ. ՎԻԵՆՆԱՅԻ 1873 թ. ՖԻԱԿԵԼՖԵԱՅԻ 1876 թ. և ՓԱՐԻՋԻ 1878 թ.:

Paris: Hottot—Boudault, 7, Avenue Victoria.

Կլխաւոր պահապար ԹԻՖԼԻՍԻՄ՝ Բարձրագոյն հաստատված Կովկասեան ընկերութեան ղեկավարան ապրանքների վաճառման:

Դէպօ Շահ-Պարոնեանցի, Գրիվեակի և այլ զեղատներում:

ԿՈՎԻ ՄԱՔՈՒՐ ԿԱԹ

Առանց օր և է ԽԱՆՈՒԹԻՐԻ հասցում են տուն, կճուճը 5 կօպ. ամբողջ տարին առանց թանկացնելու: Պահանջը ԵՐԵՎ Կճուճից պակաս չը պէտք է լինի ամեն անգամից համար: Մանրամասն հասցեն թողնել Պ. ՍՈՒԶԱՆԱՃԵԱՆԻ խանութում (Лондонский магазинъ), ԱՌԵՏԻՍԻԱԿԱՆ բանկի տակ: 2—3 (2)

Վերականգնեցող ՄԱԿ-ՄԱՍՏԵՐ, մազերը ամրացնող և նրանց ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ վերագործող: Գինը 2 ր. շերտ, ՓՈՍՏԱՅՈՎ ուղարկված 2 ր. 49 կօպ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ խանութի մէջ

Մի և նոյն տեղը ԽԻՆԱՅԻ ԽԻՂ, մազերը ամրացնելու համար, 1 ր. ամանը և վրձին գլխաւոր գէմ, ՏՈՒԱԼԷՏ Ի ՍՍ. ՊՈՆ և հոտուէտ ջրեր և այլն: 51—100

L'ART AU CAUCASE

PAR J. MOURIER.

Cet ouvrage in-folio formera environ trente livraisons illustrées contenant des gravures sur bois, des lithographies, des photogravures, des chromolithographies.

PRIX: 25 ROUBLES.

Les 10 premières livraisons ont paru.

Comme pour toutes les éditions de luxe, le tirage de cet ouvrage étant très limité, on souscrit chez M. Schaverdow et M. Baerenstam libraires à Tiflis.

2—3

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԳՆԱՅԳՆԵՐ

ՀԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՆԵՐԻ ԳՆԱՅԳՆԵՐ ԲԱԹՈՒՄԻ ԵՒ ԲԱԴՈՒՆԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Բաթում . . .	—	8— առ.	Բադու . . .	—	10—23 առ.
Սամարդի . . .	12—2	12—18	Գանձակ . . .	12—20	12—48 զիշ.
Րիօն . . .	1—9	1—22	Թիֆլիս . . .	7—49	8—31 առ.
Սուրամ . . .	6—8	6—11 երեկ.	Գօրի . . .	10—56	11—
Միխայիլով . . .	6—23	6—33	Միխայիլով . . .	12—26	12—46
Գօրի . . .	7—53	8—2	Սուրամ . . .	12—58	1—1
Թիֆլիս . . .	10—25	11—11	Րիօն . . .	5—54	6—9 երեկ.
Գանձակ . . .	6—20	6—39 առ.	Սամարդի . . .	7—	7—20
Բադու . . .	8—8 երեկ.	—	Բաթում . . .	11—21 երեկ.	—

ԽԱՌՆ ԳՆԱՅԳՆԵՐ ԹԻՖԼԻՍԻ Լ ՍՈՒՐԱՄԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Սուրամ . . .	—	1—38 զիշեր	Թիֆլիս . . .	—	3—11
Միխայիլով . . .	1—50	2—5	Գօրի . . .	6—30 երեկ.	6—41
Գօրի . . .	4—6	4—30	Միխայիլով . . .	8—41	8—56
Թիֆլիս . . .	8—առաւ.	—	Սուրամ . . .	9—8 երեկ.	—

ԽԱՌՆ ԳՆԱՅԳՆԵՐ ՍԱՄՏՐԵԴԻԻ Լ ՓՈԹԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Փօթի . . .	—	8—45 առ.	Սամարդի . . .	—	7—30 երեկ.
Սամարդի . . .	11—39 առ.	—	Փօթի . . .	10—24 երեկ.	—